

ARMATA ROMÂNĂ ÎN TRANSILVANIA ȘI BANAT

15.3.1939 - 23.8.1944

Dr. Dan GRECU – C.P. 103, 2700 Deva

Articolul de față (în continuarea altora scrise în aceeași intenție) dorește să ofere colecționarilor un ghid rapid de identificare și localizare a corespondențelor militare expediate de la unități române dislocate pe teritoriul Ardealului și Banatului (despre Bucovina va fi vorba separat).

În cele ce urmează vor fi trecute în revistă doar Marile Unități (de nivel: Armată, Corp Armată, Divizie, Brigadă) care au staționat pe acest teritoriu în perioada trecută în titlu. Situația unităților de după 23.8.1944 a fost discutată într-un articol anterior al autorului (*Poșta militară pe teritoriul Ardealului și Banatului după 23.8.1944, Buletinul ABB nr. 3 (23) / Iulie 1998, pag. 1-9*, care poate fi astfel privit ca o continuare a materialului de astăzi).

Nu este vorba în acest articol de:

- unitățile de grăniceri (inclusiv batalioanele fixe regionale), sanitare, aviație, care vor fi dezvoltate eventual ulterior,
- unitățile de lucru (detașamente CFR, etc), despre care s-a mai scris în articolele autorului (în *Romanian Postal History Bulletin* și *AG Zensurpost Rundbrief*) și ale dlui Cristian Scăiceanu (în *Filatelica*).

I. Date de cronologie istorică.

La 14.3.1939, în ziua intervenției Ungariei în Ucraina Subcarpatică, se decretează mobilizarea parțială în garnizoane (până la 1/4 din efectivele operaționale).

În prima fază, desfășurată între 15-22.3.1939, au fost concentrate marile unități subordonate Armatei 1 (Corpul 6 Armată cu Diviziile 16, 17, 20 Infanterie, Corpul 7 Armată cu Diviziile 1, 18, 19 Infanterie, Brigăzile 1-3 Mixte Munte și Divizia 1 Cavalerie), pentru "Frontul de Vest" (apărarea frontierei de vest a României). La 21.3.1939 sunt mobilizate pe frontiera de vest și Diviziile 3, 13 Infanterie și Gardă). La 22.3.1939 acestea au fost încadrate în "Grupul Operativ Maramureș", care primește ordin ca unitățile din apropierea frontierei să ia măsuri de apărare.

27.8.1939: se planuiește trimiterea Corpului 5 Armată (Diviziile 5, 3, 13 Infanterie) în "Poarta Someșului", ca și a Diviziei 11 Infanterie (la Corpul 1) și 2 Cavalerie (la Corpul Cavalerie), ambele în "Poarta Mureșului". Nu e clar dacă aceste intenții s-au materializat în final.

3.9.1939: Ca urmare a declanșării celui de-al Doilea Război Mondial, se decretează mobilizarea generală, inclusiv a unităților aflate în Vestul țării (cu încadrarea la nivel de război). Acestea erau:

- Armata 1 (Cluj): Corpul 6 Armată, Divizia 17, Brigăzile 2 și 4 Munte, Brigada Fortificații;
- Armata 4, nou înființată: Corpul 7 Armată, Corpul de Cavalerie, Grupul "Bihor".
- În rezervă: Divizia 13, Brigada 1 Munte.

Linia de demarcație între cele 2 armate era Oradea - Blaj (Armata 1 fiind la NE de aceasta).

6.9.1939: Divizia 2 (3?) Infanterie este transportată în zona Zalău - Jibou, iar Divizia 13 Infanterie este concentrată în zona Benesat - Cehu Silvaniei - Șoimușeni (fiind subordonată Corpului 1 din 12.9.1939). De asemenea este transportat Corpul 1 Armată la Armata 1 (acesta înlocuiește la 7.9.1939 Corpul 5 ?).

11.9.1939: se constituie Grupul de Armate Nr. 1 care grupează Armatele 1 și 4, cu misiunea de a interzice accesul înspre interior între Vatra Dornei și frontiera Iugoslavă, pe aliniamentul Vf. Stog - Seini - Munții Bicului - Tășnad - aliniamentul forficat Șoimi - Păuliș - Timișoara.

23.9.1939: ca urmare a redislocării forțelor militare (decisă la 17.9.1939), Grupul de Armate Nr. 1 se mută la Bacău (împreună cu Armata 4), astfel încât pe frontiera de vest rămâne doar Armata 1 (Cluj), care formează "Grupul Maramureș". Componentă:

- Corpul 6 Armată (Zalău), în linia I cu Brigăzile 4 și 2 Munte, Diviziile 20 și 16 Infanterie, Brigada 1 Fortificații, iar în linia II cu: Diviziile 17, 18 Infanterie, Brigada 3 Munte;
- Corpul 7 Armată (Deva), în linia I cu Diviziile 1 Infanterie și 1 Cavalerie, în linia II cu Divizia 19 Infanterie, Brigada 9 Cavalerie (?? aceasta s-a format doar în toamna 1940).

Acest dispozitiv a rămas în linii mari neschimbat până în luna septembrie 1940, dată la care marile unități române din Ardealul de Nord au trebuit evacuate ca urmare a cedării teritoriului către Ungaria (prin Arbitrajul de la Viena din 30.8.1940). Astfel, la începutul lunii Septembrie 1940, Diviziile 16, 17, 20 Infanterie și Brigada 2 Munte au depus armamentul și s-au deplasat în zonele de regrupare de la sud de noua frontieră, intrând apoi în noile garnizoane.

În 9.1940 Armata 1 are în componență și Corpul 11 Armată (cu Divizia 30).

27.10.1940: structura Armatei 1 (Sibiu) era următoarea:

- Corpul 6 Armată: Divizia 20, Brigăzile 2, 3 Munte, Brigada Moto, Cdt. Diviziei 16;
- Corpul 7 Armată: Diviziile 1, 18, 19 Infanterie, Cdt. Diviziei 27.

Tot în luna octombrie, Divizia 4 Infanterie se mută la Brașov.

Prin Decretul 3798 / 12.11.1940 (în vigoare din 15.11.1940) s-a trecut la demobilizarea armatei. Anterior datei de 1.11.1940 fuseseră însă desființate multe unități retrase din Ardealul de Nord, și anume: Diviziile 16 și 17 Infanterie, Brigăzile 16, 17 Infanterie și 17 Artilerie, Regimentele 81, 84, 85, 87, Regimentul 1 Grăniceri.

Din luna octombrie 1940 și până în august 1944, noua frontieră cu Ungaria, între Ciurmeghi și Zagon a fost apărată de trupele de grăniceri și de unitățile Armatei 1.

În această perioadă, dispozitivul Armatei 1 în Transilvania de Sud și Banat (de notat că Armata 1 subordona întreg teritoriul interior al țării: Transilvania, Banatul, Oltenia și Muntenia până la linia Mizil-Urziceni), a fost următorul:

1) Între Noiembrie 1940 - August 1941:

- Corpul 6 Armată: Diviziile 1 și 19 Infanterie, Brigada 3 Munte, Brigăzile 1 și 9 Cavalerie, Sectorul "Dunărea de Sus" (avea în competență județele Bihor, Arad, Timiș-Torontal, Severin, Caraș);
- Corpul 7 Armată: Diviziile 18, 20, 27 Infanterie (avea în competență județele Hunedoara, Alba, Cluj-Turda, Sibiu, Făgăraș, Târnava Mare, Târnava Mică, Brașov).

- 2) Între Septembrie - Noiembrie 1941: prin plecarea Corpului 6 pe front în septembrie, competența în județele Caraș, Severin, Timiș-Torontal, Arad și Bihor revine Corpului 7 Teritorial.
- 3) 30.11.1941: Corpul 7 Armată cu: permanențele Diviziilor 1, 18 Infanterie și Brigăzilor 1, 9 Cavalerie; Diviziile 19, 20 Infanterie; Brigăzile 2, 3 Munte (plus unități neîndivizionate, ca Regimentul 7 Artilerie Grea la Sibiu, sau Regimentul 7 Pionieri la Timișoara).
- 4) În anii 1942-1943 se formează mai multe "Batalioane Fixe Regionale" (cu cca 700 oameni fiecare), ca un fel de unități de miliții, dislocate pe frontiera cu Ungaria.
- 5) 1.1.1944: Armata 1 subordona în Transilvania: Diviziile 1, 4, 20 Infanterie, Divizia 19 Infanterie P.S. (partea sedentară), Diviziile 2, 3 Munte P.S., Divizia 18 Munte, Divizia 1 Cavalerie, Batalioanele Fixe Bihor, Codru, Criș, Someș.
- 6) 23.8.1944: dispozitivul era cam același, mai puțin Divizia 4 Infanterie. Armata 1 subordona în Transilvania și Banat: Corpul de Munte (Div. 1, 2, 3 Munte), Corpul 6 Teritorial (Div. 18 Inf, Div. 20 Inf-Instr.), Corpul 7 Teritorial (Div. 19 Inf., Div. 1 Inf-Instr., Div. 1 Cav-Instr.).

II. Marile Unități din Transilvania și Banat.

În paranteze sub trecute localizările comandamentului M.U. Dedesubt sunt perioadele în care acestea s-au aflat dislocate în Ardeal și Banat.

Armata 1 (Cluj → Sibiu). **3.1939-8.1944**

În perioada martie 1939 - august 1940 aflată în exclusivitate în Transilvania și Banat, ulterior, până la 23.8.1944 subordonează toate forțele militare din zona de interior (din care doar o parte se aflau în ABB).

Armata 4. **9.1939**

Formată și localizată pentru o scurtă perioadă în Ardeal (3-23.9.1939), mutată ulterior în Moldova.

Corp 6 Armată (Zalău → Sibiu). **3.1939-9.1941; 4.1943-4.1944**

Retras din Ardealul de Nord după cedare în zona Blajului, se stabilește ulterior la Sibiu. În sept. 1941 pleacă pe front (Odesa, Ucraina, Stalingrad). Revine în garnizoanele de pace la 11.4.1943. Trimis din nou pe frontul din Moldova la 25.4.1944.

Corp 7 Armată (Deva → Timișoara). **3.1939-3.1942; 4.1943-4.1944**

Pleacă pe front la 25.3.1942 (Crimeea, Stalingrad), revine în țară la 5.4.1943. La 17.4.1944 pleacă din nou pe frontul din Moldova, de la Timișoara.

Corp 11 Armată (Alba Iulia). **9.1940**

Apare dislocat în zona Alba Iulia, după cedarea Ardealului, până la 15.9.1940. Alte detalii nu se cunosc.

Corp Munte (Hangu → Brașov).

4-8.1944

După evacuarea din Crimeea (12.4.1944) rămâne în zona Brașovului, până la 23.8.1944.

Corp 6 Teritorial (Sibiu).

? 1941-8.1944

Subordonează unitățile militare din județele Sibiu, Făgăraș, Alba, Cluj-Turda, Târnava Mică, Târnava Mare.

Corp 7 Teritorial (Timișoara).

? 1941-8.1944

Subordonează unitățile militare din județele Bihor, Arad, Hunedoara, Timiș-Torontal, Caraș, Severin, Mehedinți, Gorj.

Brigada 1 Fortificații (Oradea).

6.1939-9.1940

Se înființează (la 27.6.1939 ?) în Oradea, prin formarea Reg.2 Fort. din Reg. 86 Infanterie (Reg. 1 Fortificații exista din 1938). De la data formării și până la data cedării Ardealului (între iulie 1939 - august 1940) a fost desfășurată pe frontieră, în linia I, în zona Oradea (în subordinea Corpului 6). Ulterior a fost redislocată pe linia fortificată Focșani - Nămolosa - Galați.

18.9.1940: Ștampila OPM 118, a Brigăzii 1 Fortificații, la câteva zile după retragerea din Ardealul de Nord..

Divizia 1 Grăniceri (Timișoara).

11.1941-4.1943

Structură: Reg. 1 Grăniceri
Reg. 2 Grăniceri
Reg. 5 Grăniceri
Reg. 2 Artilerie Grăniceri.

Întoarsă în țară (Timișoara) de la Odesa în noiembrie 1941, primește misiuni de pază a frontierei. Desființată la 1.5.1943 prin contopire cu Div. 4 Infanterie.

Divizia 1 Infanterie (Timișoara).

3.1939-8.1941; 3.1943-3.1944

Structură: Bg. 1 Infanterie (Lugoj): Reg. 5 Vânători (Timișoara)
Reg. 17 Infanterie (Lugoj)
Bg. 31 Infanterie (Arad): Reg. 4 Grăniceri (Ineu) - până în 10.1940 ?
Reg. 93 Infanterie (Arad).
Bg. 1 Artilerie (Timișoara): Reg. 1 și 38 Artilerie (Timișoara).

Munte. Regimentele s-au contopit astfel: Reg. 18 Inf. cu Reg. 4 Grăn., Reg. 90 Inf. cu Reg. 3 Grăn., Reg. 92 Inf. cu Reg. 2 Grăn., sub denumirea de Reg. 18, 90 și 92 Infanterie Grănicerești.
La începutul lunii aprilie 1944: se deplasează de la Sibiu la Roman, pe frontul din Moldova.

Divizia 18 Infanterie-Instructie (Sibiu).
11.1943-8.1944

Formată la Sibiu ca dublură a Diviziei 18 Infanterie (Munte), subordonată Corpului 6 Teritorial. Dislocată, până la 23.8.1944 în zona garnizoanelor Sibiu - Orăștie - Târgu Jiu.

29.5.1940: Ștampila OPM 107, a Diviziei 18 Infanterie.

Divizia 19 Infanterie (Turnu Severin).
3.1939-2.1942; 5-8.1944

Structură: Brigada 19 Infanterie (Tr. Severin): Reg. 94 Infanterie (Orșova)
Reg. 95 Infanterie (Tr. Severin).
Reg. 96 Infanterie* (Caransebeș)
Brigada 19 Artilerie (Tr. Severin): Reg. 37 Artilerie (Tr. Severin).
Reg. 42 Artilerie (Lugoj)

*denumit din 26.10.1938 și până la jumătatea anului 1939 *Regimentul 2 Grăniceri nr. 96.*

Subordonată Corpului 7 Armată, divizia se găsea concentrată în linia II-a pe Mureș, în zona Lipova - Săvârșin (11.1939), ulterior Lipova - Lugoj. Din 9.1940 a fost desfășurată între Mureș și Crișul Alb, în zona Arad - Pâncota. După demobilizarea armatei, o lună mai târziu, se retrage în garnizoane. Din februarie 1942 este mobilizată și trimisă pe front (Crimeea). În mai 1944 se întoarce în garnizoane și până la 23.8.1944 se găsește regrupată în zona Sud Lugoj - Orșova - Turnu Severin, cu detașamente în zona Reșița - Cacova - Moldova Nouă.

Divizia 20 Infanterie (Târgu Mureș→Alba Iulia).
3.1939-3.1942; 4.1943-4.1944

Structură: Brigada 20 Infanterie (Alba Iulia): Reg. 82 Infanterie (Târgu Mureș→?)
Reg. 91 Infanterie (Alba Iulia).
Reg. 84 Infanterie* (Bistrița) până în 10.1940
Reg. 83 Infanterie (?) din 10.1940.
Brigada 20 Artilerie (Târgu Mureș): Reg. 39 Artilerie (Târgu Mureș→?).
Reg. 40 Artilerie (Târgu Mureș→?)

*denumit din 26.10.1938 și până la jumătatea anului 1939 *Regimentul 1 Grăniceri nr. 84.*

Mobilizată parțial în martie 1939 (zona Seini ?), se află subordonată Corpului 6 Armată în linia I, pe frontieră în zona sud Satu Mare (11.1939), ulterior retrasă în linia II-a la sud de Baia Mare (până în 8.1940). După cedarea Ardealului, se regroupează în zona Târnăveni; după demobilizare i se stabilește noua garnizoană în zona Alba Iulia - Blaj - Turda - Târnăveni. În martie 1942 este mobilizată și trimisă pe front (Odesa, Ucraina, Stalingrad).

Revine în garnizoane la 16.4.1943, rămânând aici până la 7.4.1944, când

19.8.1940: Ștampila OPM 93, a Diviziei 20 Infanterie

începe deplasarea de la Alba Iulia spre frontul din Moldova.

Divizia 20 Infanterie-Instructie (Alba Iulia).
11.1943-8.1944

Formată la Alba Iulia ca dublură a Diviziei 20 Infanterie, subordonată Corpului 6 Teritorial. Dislocată, până la 23.8.1944 în zona garnizoanelor Alba Iulia - Turda - Tîrnăveni - Blaj.

Divizia 27 Infanterie (Sibiu).
9.1939...1941

Structură: Reg. 52 Infanterie
Reg. 75 Infanterie
?

10.4.1940: Ștampila OPM 105, a Diviziei 27 Infanterie

Formată la mobilizarea din 3.9.1939 în Sibiu, ca divizie de rezervă (dublură a Diviziei 18 Infanterie). La 15.11.1939 este dislocată în Moldova. Ulterior, (după 19.9.1940?) apare grupată în linia II-a, în zona Beiuș, fiind apoi desfășurată pe noua frontieră cu Ungaria, în zona Turda (subordonată Corpului 7 Armată). Este desființată în 1941.

Divizia 30 Infanterie (Craiova).
9.1940

Formată la mobilizarea din 3.9.1939 în Craiova, ca divizie de rezervă (dublură a Diviziei 2 Infanterie), este concentrată în subordinea Corpului 11 Armată, probabil pentru foarte scurt timp, în 9.1940 (după cedarea Ardealului) la nord de Alba Iulia.

Divizia 1 Munte (Sinaia).
4-8.1944

Are parțial legătură cu teritoriul Transilvaniei, în perioada 12.5.1944 (când a fost evacuată din Crimeea, întorcându-se în garnizoanele de pace, în subordinea Corpului de Munte) - 23.8.1944; atunci unele din unitățile subordonate au fost dislocate în zone din Ardeal (Brașov - Codlea); dintre acestea, în mod sigur Batalionul 3 V.M. avea garnizoana în Brașov.

Brigada 2 Mixtă Munte / Divizia 2 Munte (?→Deva).
3.1939-?.1941; 12.1941-7.1942; 5-8.1944

Structură: Grup 4 Vîn. Mte: Bat. 7 V.M. (Zalău→Deva), Bat. 8 V.M. (?), Bat. 15 V.M.* (?)
Grup 5 Vîn. Mte: Bat. 9 V.M. (?→Vulcan), Bat. 10 V.M. (?→Hațeg), Bat. 16 V.M.* (?→Hațeg)
Grup 2 Art. Mte: Divizion 2 Obuziere Mte (?), Divizion 4 Tunuri Munte (?→Hațeg), Divizion 5 Tunuri Munte (?)

*formate în 1940.

Unitate recrutată din Ardealul de Nord, se găsea dislocată între 1939 și august 1940 în linia I, pe frontiera de nord, în zona Bixad - Sighetu Marmației (subordonată Corpului 6 Armată). După retragerea din Ardealul de Nord, s-a regrupat în zona SV de Sighișoara; după demobilizare i s-au stabilit noile garnizoane în zona Deva - Hațeg - Teiuș. În primăvara sau vara anului 1941, a fost

mobilizată în Bucovina, participând apoi la război (Ucraina). Se întoarce în garnizoanele de pace la 7.12.1941.

La 15.3.1942 s-a reorganizat ca **Divizia 2 Munte**.

Este trimisă din nou pe front în 13.7.1942 (Caucaz, Kuban, Crimeea). Revine în țară în mai 1944, fiind dislocată, până la 23.8.1944 în garnizoanele din zona Hațeg - Deva - Simeria - Aiud (subordonată Corpului de Munte).

5.8.1940: Ștampila OPM 181, a Brigăzii 2 Mixte Munte.

Brigada 3 Mixtă Munte / Divizia 3 Munte (Beiuș).

3.1939-7.1942; 5-8.1944

Structură: Grup 3 Vân. Mte: Bat. 5 V.M. (Abrud), Bat. 12 V.M. (?), Bat. 22 V.M.* (Abrud)
Grup 6 Vân. Mte: Bat. 6 V.M. (?), Bat. 11 V.M. (Beiuș), Bat. 21 V.M.* (?)
Grup 3 Art. Mte: Divizion 3 Obuziere Mte (Brad), Divizion 1 Tunuri Munte (Beiuș), Divizion 9 Tunuri Munte.

*formate în 1940.

În martie 1939, **Brigada 3 Mixtă Munte** este mobilizată în garnizoane. La 15.11.1939 se găsea în linia II-a (a Corpului 6 Armată), grupată pe Crișul Repede, în zona Ciucea. După cedarea Ardealului se retrage în zona est Beiuș (Muntele Vlădeasa), unde este și demobilizată.

La 15.3.1942 este reorganizată și transformată în **Divizia 3 Munte**.

Mobilizată, începe deplasarea spre front între 18-26.7.1942 (Kuban, Crimeea). Revine în garnizoanele de pace (Brad - Câmpeni - Beiuș)

după 10.5.1944, în subordinea Corpului 7 Teritorial, aici găsimu-se și la 23.8.1944.

9.4.1940: Ștampila OPM 110, prima folosită de Brigada 3 Munte.

10.8.1940: Ștampila OPM 127, a doua folosită cronologic de către Brigada 3 Munte, din iulie 1940

Brigada 4 Mixtă Munte (Aiud ?→Piatra Neamt).

3.1939-8.1940.

Formată în septembrie 1939 (la Aiud ?). Ulterior, până la 30.8.1940, a fost dislocată în linia I a Corpului 6 Armată (ulterior a Corpului de Munte ?), pe frontiera de nord, în regiunea Vișeu - Borșa. După cedarea Ardealului de Nord, se retrage în Bucovina și Moldova.

Brigada 1 Cavalerie / Divizia 1 Cavalerie (Arad).

3.1939-7.1941; 4.1943-4.1944

Structură: Reg. 11 Călărași motorizat (1941, 1944-1945),
Reg. 1 Roșiori (1941-1945) - Arad,
Reg. 2 Roșiori (1941-1945),
Reg. 5 Roșiori (1943-1945),
Reg. 1 Artilerie Călăreață (1941-1945) - Arad.

Între 15-17.3.1939 **Divizia 1 Cavalerie** este mobilizată în Banat; astfel Brigada 4 (Reg. 10 Roșiori, Reg. 2 Călărași) este dislocată 2 luni în zona Vinga - Periam - Pesac - Pecica. La 16.6.1939 comanda Brigăzii 4 se stabilește la Variaș, Reg. 10 Roșiori la Sâmpetru German și Reg. 2 Călărași la

Periam și Lovrin. Între 9-10.1939 Brigada 4 este dislocată în zona Fratelia - Freidorf - Chișoda, trecând ulterior la nou înființata Divizie 4 Cavalerie.

Divizia 1 Cavalerie este acum reorganizată (posibil în forma trecută sub titlu ?), oricum rămâne în linia I-a (a Corpului 7 Armată) în Banat, până la demobilizare, iar apoi în garnizoanele de reședință din Arad.

În Oct.1940 este transformată în **Brigada 1 Cavalerie**.

Mobilizată, se îmbarcă în noaptea 18/19.7.1941 spre front (Odesa, Ucraina, Stalingrad). La 15.3.1942 este din nou transformată în **Divizia 1 Cavalerie**.

Resturile diviziei (care scapă din încercuirea de la Stalingrad) se întorc în garnizoane la 4.4.1943.

La 14.4.1944 pleacă din nou din Arad spre frontul din Moldova.

Divizia 1 Cavalerie-Instructie (Arad).

11.1943-8.1944

Formată la Arad ca dublură a Diviziei 1 Cavalerie, subordonată Corpului 7 Teritorial. La 23.8.1944 era dislocată în zona Arad - Timișoara - Lugoj.

Brigada 9 Cavalerie / Divizia 9 Cavalerie (Lugoj).

10.1940-8.1941; 4-8.1944

Structură: Reg. 3 Roșiori,
Reg. 5 Roșiori,
Reg. 13 Călărași (Lugoj),
Reg. 6 Artilerie Călăreață.

Formată cca.10.1940 la Lugoj, dislocată în zona garnizoanelor până în august 1941, când a fost trimisă pe front (Transnistria, Caucaz, Crimeea). La 15.3.1942 a fost transformată în **Divizia 9 Cavalerie**. Revine în garnizoanele de pace în 10.5.1944, în zona Lugoj - Caransebeș, unde rămâne până la 23.8.1944.

Brigada Motorizată (?).

...8-10.1940...

Nu cunosc prea multe date despre această unitate, decât aceea că se găsea în perioada de mai sus, concentrată în jurul orașului Alba-Iulia.

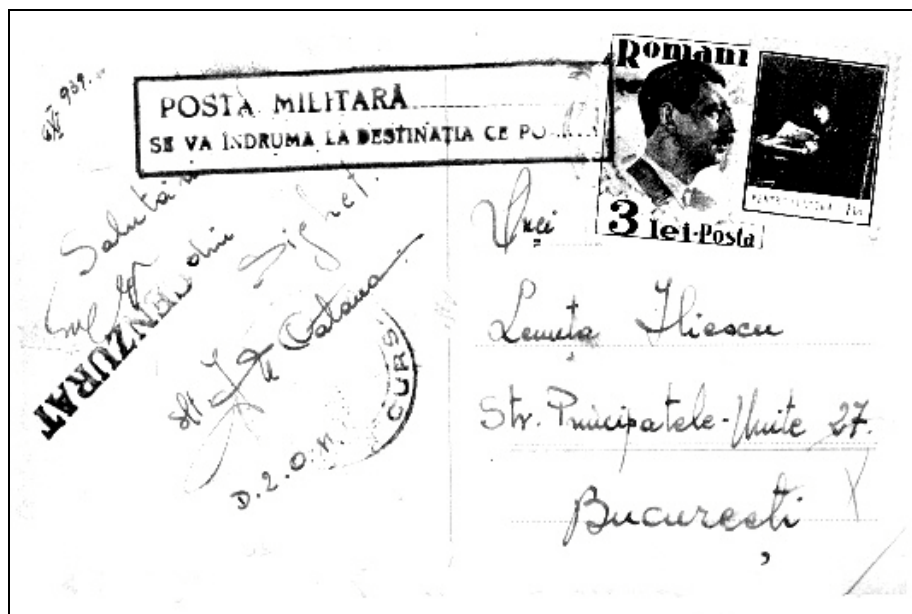
III. Aspecte de istorie poștală.

Din punctul de vedere al istoriei poștale militare, se pot face diferențieri ale corespondenței provenite de la aceste unități militare, după cum urmează (fără a intra în detalii asupra cărora nu e locul să ne oprim acum; cei interesați le pot găsi în deja numeroasele articole și lucrări de specialitate):

1. Corespondență militară trimisă prin poșta civilă:

- întreaga corespondență trimisă între martie 1939 - martie 1940 (când s-au introdus în uz stampilele OPM). Corespondența expediată după 1.9.1939 din zonele de concentrare ale trupelor avea însemne speciale de "Poșta Militară" - vezi un exemplu mai jos.

Un exemplu timpuriu de "Poștă militară": o ilustrată din Sighetul Marmației, expediată la 6.11.1939 din aceeași localitate, de la Divizionul 2 Obuziere Munte (vezi abrevierea D.2.O.M.), care aparținea Brigăzii 2 Munte (vezi la titlul respectiv confirmarea localizării), cu ștampile de dirijare și cenzură ale poștei militare.

- toată corespondența din teritoriul Ardealului și Banatului, expediată după demobilizarea din nov-dec.1940 (toate Marile Unități de aici au fost demobilizate, apre deosebire de zona Moldovei, Bucovinei, unde au existat Mari Unități rămase mobilizate, care au folosit în continuare ștampile de OPM).

TABEL 1: OFICII POȘTALE MILITARE 1940-1941.

Unitatea	OPM 3-7.1940	OPM 7-12.1940
Armata 1	14	112
Corp 6 Armată	?	159
Corp 7 Armată	?	66
Corp 11 Armată	-	139
Divizia 1 Cavalerie	?	7
Brigada 9 Cavalerie	-	?
Brigada 1 Fortificații	?	118
Divizia 1 Infanterie	?	54
Divizia 16 Infanterie	42	163
Divizia 17 Infanterie	111	174
Divizia 18 Infanterie	107	185
Divizia 19 Infanterie	81	153
Divizia 20 Infanterie	?	93
Divizia 27 Infanterie	105	182
Divizia 30 Infanterie	?	187
Divizia 2 Munte	88	181
Divizia 3 Munte	110	127
Divizia 4 Munte	26	113

2. Corespondență militară trimisă prin poșta militară (cu ștampile OPM): așa cum rezultă și din cele de mai sus, aceste corespondențe se pot întâlni în Ardeal și Banat doar în perioada martie 1940 (dată timpurie OPM 111 al Diviziei 17 Infanterie, la 2.3.1940) - decembrie 1940 (dată târzie: OPM 7, al Bg. 1 Cavalerie, la 18.12.1940). În luna iulie a avut loc o schimbare a numerelor de OPM, astfel încât majoritatea M.U. au folosit în această perioadă 2 numere diferite de OPM. Numerele cunoscute până acum sunt trecute în Tabelul 1.

În toate situațiile schițate mai sus, s-au folosit

- cărți poștale militare cu tarif redus sau suporturi francate cu tarif redus (cea mai mare parte a cazurilor);
- suporturi poștale francate integral; acestea s-au folosit mai ales în corespondența trimisă de la părțile sedentare -P.S (permanente) ale unităților plecate pe front (a nu se confunda P.S. cu unitățile de instrucție formate după oct. 1943). Exemplu de adresă pe corespondență de la P.S.: "*Comp. Garnizoană, Bat. 10 Vânători Munte (Div. 2 Munte), Hațeg, 6.2.1943*" (unitatea operativă aflându-se la acea dată pe râul Beisuck în Caucaz);
- nu a existat gratuitatea trimiterilor poștale, teritoriile Ardealului și Banatului nefiind zonă de front până la 23.8.1944. Apariția unor cărți poștale gratuite în corespondența militarilor proaspăt sosiți de pe front în garnizoane sunt excepții tolerate de Poștă.

TABEL 2: ALTE UNITĂȚI NEÎNDIVIZIONATE (listă provizorie, deschisă).
(fără batalioane fixe, căi ferate, spitale, aviație)

Reg. 6 Artilerie Grea - Timișoara ?, Reg. 7 Artilerie Grea - Sibiu

Reg. 6 Pionieri - ?, Reg. 7 Pionieri - Timișoara ?

Reg. 3 Transmisiuni Deva (1943).

Divizion 57, 61 Artilerie Grea Independente.

Bat. 1 Instrucție și Reparații Auto - Cislădie, 1942; idem Bat. 5 (Jebel) și Bat. 7 (Timișoara)

Centrul de Instrucție al Infanteriei: Sfântu Gheorghe (până în 8.1940) → Făgăraș (9.1940-8.1944).

Școala Subofițeri Inf. → Ploiești 9.40

Centrul de Instrucție Tirol (evacuat 3.1944 din Sărata)

Școala de ofițeri de infanterie Sibiu.

Școala de ofițeri de Infanterie activi București - evacuată (?) la Zărnești

Școala de ofițeri de infanterie de rezervă Arad.

Școala de ofițeri de infanterie de rezervă Ineu.

Școala de ofițeri de infanterie de rezervă Bacău - evacuată primăvara 1944 la Ineu /Gurahonț?

Școala de subofițeri de infanterie activi Botoșani - evacuată primăvara 1944 la Orțișoara

Școala de subofițeri de infanterie de rezervă Radna.

Școala de subofițeri de infanterie de rezervă Lugoj.

Școala de subofițeri de infanterie de rezervă nr.5 Galați - evacuată 1944 la Balomir.

Școala de subofițeri de infanterie de rezervă Dorohoi - evacuată primăvara 1944 la Tinca

Școala de subofițeri de infanterie Făgăraș.

Centru de Instrucție al Cavaleriei - Sibiu

Centrul de instrucție transmisiuni - evacuat la Sânnandrei.

Centru de Instrucție Jandarmi nr.1 Timișoara.

Școala de ofițeri de transmisiuni - cca Brad

Școala de ofițeri de rezervă de cavalerie Sibiu

Școala de subofițeri de rezervă de cavalerie Sibiu.

Școala de subofițeri de transmisiuni - cca Arad

Școala centrală de șoferi - Brașov.

Școala de subofițeri jandarmi Vinga.